

A NAGY KALAND

II.

Látogatás a choukoutieni ősebernél

Chou Kou Tien — van, ki e nevet nem ismeri? — kérdezhetném a költő szavaival.

Bizonyára van, hiszen nem mindenki anthropológus, de a túrávezetőképző tanfolyamokon sem sok szó esik az ősebernél kutatásról. Ezért hát bevezetőül annyit, hogy Pekingtől DNY-ra, Chou Kou Tien nevű falu barlangjaiban találták meg 1926-ban az egyik legrégebbi, alsó paleolitikus ősebernél, melyet a tudományos világban Sinanthropus pekiensis névvel illetnek. Ez a lelet az akkori anthropológiai kutatások területén forradalmi jelentőségű volt.

Jómagam szintén nem vagyok ősebernél-búvár, csupán szelvény-barlangkutató, ezért engem nem is a pekingi ősebernél vonzott, hanem elsősorban az ottlevő barlangok, és mint turistát, a gyönyörű tájak.

Óvatosságból jó előre megváltottam a Chou Kou Tien falucskaig szóló autóbusszjegyet, így a pekingi Chou Shi Kou utcai buszállomáson a nagy tömeg ellenére könnyűszerrel foglalhattam el helyemet a régimódi alkotmányon. Nagy háztársákomat, melyben a barlangkutatási felszerelések és természetesen az elmaradhatatlan filmfelvétel és fényképezőgépek rejtőzködtek, az őlemben szorongattam.

Már több mint egy órát dőcögthettünk, mikor virradni kezdett és szemügyre vehettem kínai útítársaimat.

Mellettem egy idősebb kínai néni ült. Egyike azoknak a „típegő néni”-nek nevezett szerencsétlen idősebb kínai asszonyoknak, akiknek lábait koraik társadalmi felfogása szerint borzalmasan elsoványították. E néni posztópapucsba burkolt lábfeje mincs talán tenyérynél sem, csak bottal, lassan tipegve tud járni. A régi feudális világ női „szépségideáljának” e borzalmas emlékét még több millió idősebb nő hordja Kínában.

Az autóbussz ablakából figyelem a tájat. Kőfállal körülvett, agyagból épült kis falvak mellett haladunk el, majd modern lakótelepek és füstölő gyárak következnek. Kora reggel van, de az élet már mindenhol lüktet, pezseg. A kínai ember nagyon szorgalmas és nagyon ügyes. Szinte naponta nőnek ki a földből az új gyárak, lakótelepek s mellettük az elmaradhatatlan gyermekjátékszótér és sportpálya.

A kínai nagyon szereti a gyermekét. Van is belőlük minden családban legalább öt-hat, ezért a lakótelepeknek szinte legfontosabb szervező része a sokféle játékszerrel ellátott gyermekjátékszótér.

Es minden kínai ember — sportol, legalább naponta háromszor tornászik.

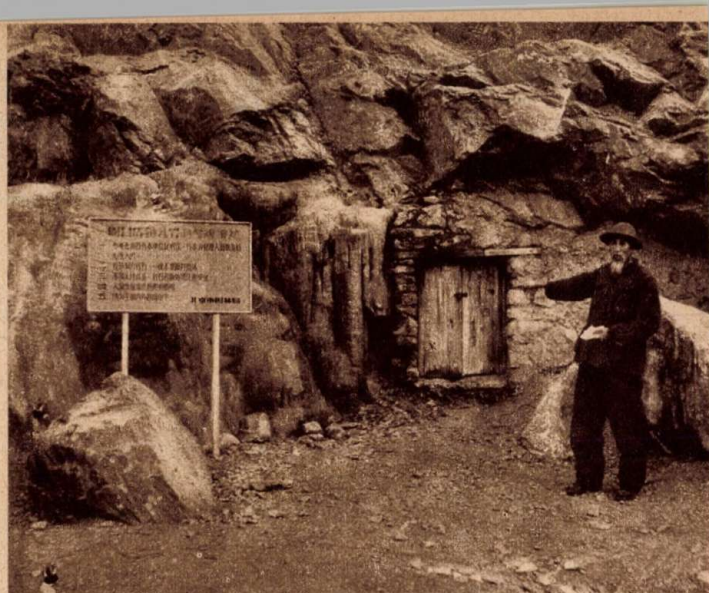
Közben jó kétórás zötyögés után megérkezünk Chou Kou Tien falucskába. Kiszálltam a buszból és nézelődtem, merre is induljak. Nem messze, a szemközti hegyoldalon sötét lyukakat pillantottam meg. Barlangok! S már indultam is arra.

Az üregekhez közelebb érve, az ásások nagy törmelék-hányóira bukkantam: jó helyen járok. Egy mély, szakadékszerű bevágódásban ereszkedtem le egy nagy, 10x20 méteres barlangterembe, melynek teteje a szabad égből volt. Az ásások során a barlangot olyan mértékben kibővítették, a falakat annyira aláásták, hogy az beszakadt, csupán a barlang mintegy 10 méter mélyen benyúló szádája áll meg.

A barlangból kis ösvény vezet tovább újabb barlangok, ásással helyek felé. Meredek sziklafalak mellett haladtam végig: a régi bányaművelés nyomai, a méteres fúrólukok még tisztán látszottak! A falakon különböző magasságokban 1–2 m átmérőjű, cseppkőképződményekkel díszített, kettészelt barlangüregek láthatók.

Keresztülvágtam a dombtetőn s betértem az itteni kis múzeumba: az ásással leleték egy részét mintaszerű szép összeállításban őrzik benne. Igen kedvesen fogadtak s természetesen nyomban leültünk egy kis teázásra. Utána nézegettem a múzeumot és a Sinanthropus pekiensis gipsz koponyamodelljeiről fényképfelvételeket készítettem. Ez a koponya már kétségkívül emberi, bár lapos homloka, kiálló szemöldöksontjai, szokatlanul nagy fogai és a szinte áll nélküli alsó állkapocs miatt

A Sinanthropus Pekiensis fejmodellje a Chou Kou Tien-i múzeumban

Őreg vezetőm ismerteti a barlangot

(szerző felv.)

lényegesen elüt a mai ember koponyájától. A koponya agyvelőtartalma csak kb. 1075 cm³ lehetett, szemben a modern ember 1400 cm³-es agyával.

Liu Shi Shan, egy tipikus, gyér fehérszakállú kínai bácsika a nyomomba szegődött és most már kettesben ismét végigbarangoltuk a choukoutieni domb ősebernél-barlangjait. Elmesélte az öreg, hogy Pei Wen Chung, a híres kínai anthropológus vezetésével folyó ásások során itt két évtized alatt mintegy 16 700 m³ kőzetet mozgattak meg, vizsgálták át. A 23 kutatóhelyen a Sinanthropus pekiensis őt, csaknem egész koponyaboltozatát és sok más csontját, csonttöredékét s összesen 152 fogat találtak meg. Ezenkívül nagy számban kerültek elő elefánt, orrszarvú, hiéna, barlangi medve stb. megkövesedett csontjai.

A sziklafalban több kisebb, alig 1 méter átmérőjű nyílásokat figyeltem meg. Az egyikben tipikus gombfülkéket pillantottam meg. Bemásztam az üregbe, amely alig két méterre a bejáratától hirtelen függőleges kúrtóvé változott, melyben a ledobott kő több másodpercig többször ütődve zuhant lefelé. Közben a jó Liu Shi Shan bácsi ruhámat fogta, oly gyorsan rángatott vissza a lyuk szájától és oly kétségbeesetten siránkozott, hogy kénytelen voltam visszamászni. Azonban elhatároztam, hogy megfelelő felszereléssel ide még visszatérek és megpróbálom megkeresni a feltételezhetően hévvizes eredetű barlang titkát.

A barlangjárás, s a pekingi ősebernél tett tisztelgő látogatás után mi következhet más, mint fel a magasba, fel a hegycsúcsra!

Ez annál is inkább izgatott, mert még a faluból a szomszédos hegy tetején egy régi várromot figyeltem meg. A kopasz csúcs alig lehetett 800 m magas, s remek kilátás nyílt a környékre. Az egyik oldalom, kelet felé hatalmas síkság, nyugat felé 2000 m-t meghaladó havas csúcsok. És a síkság és a hegység választóvonalánál, ahol a sötétszínke ordoviciumi mészkő a felszínre türemlik, mintegy 10 km hosszúságban a kőbányák, kőfejtők sora húzódik. Időnként durranások sorozata hallatszik, a robbanóanyagok újabb és újabb darabokat hasítanak le a hegység már amúgy is alaposan megtépázott testéből.

De, hopp! Amint így mérgeledöm, a szemben levő felhagyott bányában újabb barlangszájakat pillantottam meg. Liu Shi Shan bácsi gyorsan megszerzi a szükséges engedélyt s már ott is vagyunk az első barlangszájánál.

A közelben dolgozó kínaiak legnagyobb csodálkozására előszedem barlangos ruháimat, gyorsan magamra öltöm s már ereszkedem is le az első lyukon. Lámpám fénye úde cseppköveken csillog, a falakon gazdag borsókőves képződmények. Oh, de jaj! Törmelék zárja el a továbbjutás útját...

További két, a bányaművelés során felnyitott barlangjárathoz máshoz, de messzire egyikben sem jutok. Jöhet a következő!

Es következett is egy olyan cseppkőves, föld alatti világ, hogy csak úgy repesett a szívem a gyönyörtől!

Kis faajtón léptünk be és nagy méretű barlangfolyósóban találtuk magunkat. A falakról a fehér és színes sztalaktitok ezrei és ezrei csepegtették csillogó nedvüket, hogy neveljék az alulról felnövő testvéreiket. Sok pompás barlangban megfordultam már, de a cseppkővek ilyen pompáját alig láttam még. Erre igazán nem számítottam, hiszen áttanulmányoztam odahaza alaposan e vidék geológiáját és földrajzát, de csak jelentelen kis barlangi üregeket említettek. Hát ha ez csak egy „kis üreg”, milyen barlangokat fogok találni délen Júnan és Kweichow sok ezer négyzetmillió méteres mészkőplatóin?

De rohant az idő s közeledett a hazaindulás pillanata. Nehéz volt búcsúzni e gyönyörű természeti kincstől és kedves kísérőtől, az örökké mosolygó és magyarázó Liu Shi Shantól. Ismét egy szép túra emlékével lettem gazdagabb és megszerezhettem az első csemegét kínai barlanggyűjteményem számára.

Az autóbussz kedves kínai vezetője, mikor megtudta, hogy magyar vagyok, miután a végállomáson leszállította utasait, engem a kocsin marasztalt és hazavitt szállásomra.

Eletemben először tértem haza lakásomra egyedül, egy autóbussz „különjárattal” :::

Balázs Dénes